

Dissabte, 26 de Febrer de 2005, Aula 3.1 UB

Seminari 42

Per a una societat democràtica l'escola ha de ser laica.

Taula Rodona amb la participació de: Jaume Botey (Cristians pel Socialisme), Antònia Castellana (mestra i membre de CPS), Luis María Cifuentes (professor de filosofia i portaveu de la Fundació Cives), Joan Carles Maset (vicepresident d'Ateus de Catalunya).

Moderador: Francesc Rovira (coordinador d'activitats de l'Associació Unesco pel Diàleg Interreligiós)

Proposta d'Ateus de Catalunya i Cristians pel Socialisme.

Francesc Rovira

És molt positiu que un debat d'aquest tipus es celebri entre persones que estan en una confessió i persones que no. El debat mediàtic està molt polaritzat i no permet massa matisos. Cal respectar el dret de les persones a educar els seus fills segons les seves creences.

Luis María Cifuentes

La idea de ciutadania es contraposa a la de súbdit i fidel. La ciutadania va lligada a la laïcitat. Espanya ha tingut el gran defecte d'unir ciutadania i catolicisme, una tradició que ve dels Reis Catòlics i que també trobem en el nacional - catolicisme. D'ara endavant es plantegen grans reptes de futur:

- Hi ha una batalla terminològica i conceptual respecte la laïcitat i el laïcisme. Cal aclarir que són conceptes complementaris, el laïcisme lluita per la laïcitat, i per tant, no és un moviment dogmàtic.
- No s'ha de confondre la idea d'ètica pública amb la idea de comunitat. Les comunitats lluiten pels seus interessos, no els públics.
- Cal fer una lectura laica de la Constitució. Tenim tradicions de constitucions confessionals.
- Cal posar sobre la taula què es fa amb el Concordat amb el Vaticà.
- Es necessita un nou codi o estatut de la laïcitat, s'ha de superar la discriminació que pateixen creences més minoritàries.

- Educar per la ciutadania, incorporant aquesta idea al currículum escolar.

Jaume Botey

Hi ha documents com ara manifestos i articles de diaris, datats al 1976 al 79, anys de debat intens i signats per diferents persones cristianes i catòliques, que demostren que la defensa de la laïcitat des del cristianisme fa molts anys. I que s'ha fet en uns anys on aquest tipus de reivindicació era molt més difícil de fer que actualment.

El debat doncs, no és en termes de teologia sinó en termes de poder. En el seu moment el Concordat es negocia des de la jerarquia catòlica amb la UCD. La transició va mantenir els poders fàctics. A la UCD ja li anava bé, i el PSOE no va ser capaç de fer un canvi profund. Accepta el model de subvencions, l'escola concertada, mantenir contingut religiós en el currículum escolar, i un professorat pagat per l'Estat però elegit pel bisbe. Un professorat que ha caigut en la precarietat laboral.

Fa poc temps es va preparar el document "Cristianisme i segle XXI" com a resposta a unes primeres declaracions i dinàmiques de tripartit, advertint-los que allò podia provocar una guerra religiosa. El que és cert és que la societat ha madurat, s'ha fet adulta. L'escola no és un lloc perquè amb diners públics es faci confessionalitat.

Antònia Castellana

Ponència basada en l'experiència personal. Pateix l'educació nacional catòlica tant a l'escola, com a casa i a l'entorn parroquial. Totes les persones que han patit una vivència com aquesta es veuen empeses a defensar la laïcitat.

L'educació dogmàtica es contraposa a l'experiència amb el moviment escolta, que tot i que també era confessional, contravenia la jerarquia eclesiàstica. És gràcies a l'església de base que es fa molta feina en la lluita per les llibertats.

També l'experiència en fundar una escola cooperativa i en el PSUC (primer confessionalment ateu) fan defensar la laïcitat.

Cal reprendre temes que per culpa de la prioritització que es va fer durant la transició no es van solucionar: la laïcitat i la coeducació. Hi ha debats que cal afrontar des de la valentia, i en aquest sentit s'expressa solidaritat amb Marta Mata i el Consell Nacional de l'Educació. També s'expressa la contrarietat davant l'assignatura de religió i la de civisme, doncs els valors són transversals.

Joan Carles Maset

Cal fer un debat sobre el significat dels termes laïcitat i laïcisme. Un debat que cal estendre al terme de religió, i analitzar des de la seva funció social. Així, quan es parla de religió es pot atribuir:

1. A una experiència individual, una transcendència. En realitat, una forma individual d'afrontar la vida.
2. A una doctrina elaborada per dogmes. Per tant, una interpretació del món que entra en competència amb altres sistemes. En el cas de la religió a l'escola, el primer que cal preguntar-se és si hi ha d'haver algun tipus de doctrina.
3. A l'organització eclesiàstica en si. Una comunitat interessada en estendre una creença. Per tant, en una defensa legítima d'interessos però que no pot estar dins l'àmbit educatiu.

El que sí que ha d'estar a les escoles són els fenòmens culturals, mostrant-ne les seves coses positives i negatives. No és un lloc per fer discussió de doctrines. Cal anar a cercar un sistema basat en la laïcitat, que no és una ideologia sinó un marc de relació.

Qui té drets és l'ésser humà i no les comunitats. Aquestes expressen voluntats. En aquest sentit, l'Estat no pot tenir opinió, sinó respecte als drets de tota la ciutadania per igual. La laïcitat, doncs, és una idea consubstancial de la democràcia, i per tant, cal revisar una sèrie de qüestions:

- L'Estat no és confessional, però que hi hagi l'assignatura de religió sí que és característic d'una estat confessional.
- No és ètic usar l'escola per promoure una ideologia.
- El sistema només permet la introducció de les confessionalitats majoritàries.
- La religió no transmet coneixement sinó creences i valors morals.
- Els professors no poden ser designats pels poders religiosos.
- L'opció de proposar una assignatura alternativa a la religió per als alumnes és una mala solució, no se'ls pot obligar ni s'han de segregar creences.
- La religió a l'escola, pot arribar a obligar als nens i nenes a declarar en contra la seva voluntat.
- No es poden buscar clients o adeptes a la religió a les escoles.
- S'està finançant amb diners públics una confessió.